

Konsultat kombëtare me të rinjtë mbi ballafaqimin me të kaluarën

Zagreb, Kroaci
Më 20 korrik 2007

Organizatorët e këtyre konsultave kanë qenë Documenta dhe Rrjeti i të rinjve i Kroacisë. Kanë marrë pjesë 18 aktivistë të rinj të organizatave për të drejtat e njeriut. Fjalën hyrëse e mbajtën Vesna Teršelić (Documenta, Kroaci), Emina Bužinkić (Rrjeti rinor i Kroacisë, Kroaci), Marijana Toma (Fondi për të Drejtën Humanitare, Serbi), Srđan Antić (Qendra Nansen dialog Osijek, Kroaci) dhe Helena Bučko (Grupi i të rinjve për paqe *Dunav [Danub]*, Kroaci). Janë shfaqur filmat *Të gjithë me qejf do ta hidhnin gurin*, e autorit Nenad Vukosavljević, në produksion të Qendrës për aksion joviolent, 2007, dhe videohirimi *i kujtimeve vetjake të luftës*, e autorit Davor Konjikušić, në produksion të Documentës, 2006.

Të rinjtë nuk kanë përgjegjësi për krimet e të kaluarës, por kanë përgjegjësi për trashëgiminë që do t'ua lënë brezave të ardhshëm.

Të rinjtë nuk e kanë përgjegjësinë për pesimet e luftës që kanë përjetuar gjatë nëntëdhjetave qindra mijëra njerëz anembanë në tani shtetet post-jugosllave, dhe na duhet në njëfarë mënyrë një bisedë e hapur për atë se cilët do të ishin motivet reale, motivet e njëmendta dhe të vërteta të të rinjve që të marrin përsipër dhe ta zgjedhin përgjegjësinë për ballafaqimin me të kaluarën, për të cilën ata nuk kanë përgjegjësi. (Marina Škrabalo, Qendra për studime të paqes, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007)

Mendoj se problemi me të rinjtë është se vërtet e kemi atë fakt se nuk eksiton përgjegjësia e tyre. Ekziston, por problemi është, po flas tash nga pozita e dikujt që punon më së shumti në Vukovar, ata nuk janë të vetëdijshëm për këtë. (...) Mendoj se detyra e sektorit civil do të jetë që t'ua shpjegojë të rinjve që edhe pse përgjegjësia nuk është e tyre, në të vërtetë është në interesin e tyre që të ballafaqohen me faktin. (Srđan Antić, Qendra Nansen dialog, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007)

Nuk ekziston përgjegjësia për atë çka ka qenë, nuk ka përgjegjësi për të kaluarën dhe historinë që ka ndodhur, por ekziston përgjegjësia për të ardhmen, sepse do të vjen një ditë, po flas këtu për një periudhë që për disa do të vij pas dhjetë vitesh, kur të rritet një brez tjetër i ri, dhe ai do të ju pyet, pse nuk keni kërkuar, pse nuk e keni zbardhur të vërtetën, pse ua keni lënë këtë trashëgimi që edhe më tej të mbetet e tillë, do të kërkojnë nga ju të përgjigjeni pse nuk keni qenë më insistues, më ngulmues në pyetjet tuaja që të sigurohen faktet e plota. (Nataša Kandić, Fondi për të Drejtën Humanitare, Serbi, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007.)

Përvoja ime flet se të rinjtë, organizatat rinore, nuk e kuptojnë këtë përgjegjësi dhe vështirë e kanë të shohin pse ajo do të duhej të ekzistonte. (...) Pas shtatë vitesh dhe dy muaj ne kemi përjetuar një dështim të plotë në punëtoritë rreth ndërtimit të paqes dhe ballafaqimit me të kaluarën, sepse ndodhte që pjesëmarrësit refuzonin që të flisnin për luftën, sepse e konsideronin si temë tepër të errët dhe mendonin se nuk ka kurrfarë implikime në jetën e tyre të sotme, dhe se nuk duhet të merren fare me te. (Emina Bužinkić, Rrjeti rinor i Kroacisë, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007.)

Unë nuk mund të ballafaqohem me të kaluarën e gjyshit tim që ka qenë në [rezistencën] partizane, nuk mundem, thjesht nuk mundem. Por ajo që mundem është që të rinjtë të mësojnë të drejtën për të kaluarën dhe në këtë mënyrë të arrijnë, nuk do të thosha përgjegjësinë, por nevojën për ballafaqimin me të kaluarën. (Marko Turk, Documenta, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007.)

Nuk mund të ballafaqohemi me diçka ku ne nuk kemi marrë pjesë, por mund ta pranojmë në një mënyrë, mund të kërkojmë nga shteti, institucionet shtetërore, që të na mësojnë për atë se çka ka ndodhur, mund të kërkojmë ballafaqimin me problemet.

(Dan Špicer, Forumi Rinor i Partisë Socialdemokratike, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007.)

Vetëm arsimimi, udhëtimet dhe takimet me kulturat tjera mund t'i ndihmojnë të rinjve që të thyejnë paragjykimet mbi të tjerët dhe fqinjët.

Gjërat e vetme konkrete që mund të kontribuojnë që të rinjtë të thyejnë paragjykimet e caktuara, janë arsimimi real, udhëtimet, takimet me kulturat dhe kombet tjera, dhe në fund të fundit, edhe ashtu gjithçka fillon me edukimin familjar, dhe pastaj edhe atij tjetrit, sistemit arsimor dhe kështu me radhë. (Dan Špicer, Forumi Rinor i Partisë Socialdemokratike, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007.)

Ata kanë thënë pothuajse të gjithë në një frymë se nuk duan të flasin për luftën, se nuk u intereson fare, se kjo është një gjë e së kaluarës, e prindërve të tyre, dhe se ata nuk kanë kurrfarë lidhje me këtë, por përkundrazi, donin të flisnin për gjëra tjera, për atë se çfarë muzike dëgjojnë, si vishen, me çka merren, si e kalojnë kohën e tyre dhe unë e kisha ndjenjën se ata të gjithë në parim mendonin se këta që ishin përtej kufirit, janë tmerrësisht të ndryshëm, janë një botë e çuditshme dhe që tani ata duhet të njihen me këta të huaj. (Anamarija Sočo, Qendra vullnetare Zagreb dhe Këshilli rinor i qytetit të Zagrebit, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007.)

Brezat e lindur pas luftës në të vërtetë e ka përvojën e traumës së luftës të bartur përmes historive familjare, paragjykimeve, sistemit arsimor, raporteve shoqërore, stereotipave. Mungesë e kontaktit të drejtpërdrejtë me të rinjtë e vendeve tjera, vendeve post-jugosllave. (...) Në takimet të rinjtë kanë së pari nevojën që të kërkojnë ngjashmëritë, (...) një brez më i vjetër nënkupton se të rinjtë e kanë këtë përvojë se janë të ngjashëm, ndërkaq që ata këtë nuk e kanë, por duhet ta fitojnë sepse konteksti në të cilin rriten është i ndryshëm. (Marina Škrabalo, Qendra për studime paqësore, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007.)

Të rinjtë e kanë frikën se shtetet [Kroacia dhe suksesoret tjera të ish RFSJ] pa marrë parasysh faktet, nuk do t'i ndryshojnë të vërtetat kombëtare mbi të kaluarën.

A mendoni ju se në dokumentet zyrtare kroate ndonjëherë do të përmendet se Kroaci ka qenë agresore në Bosnje dhe Hercegovinë? Unë them se mund ta kem një qëndrim timin për këtë, o për njërën o për tjetrën, dhe mendoj ky do ishte një qëndrim personal, që për më shumë, edhe mund të konfirmojë pohimin në fjalë, por sinqerisht, dyshoj se kjo do të pranohet [të bëhet e vërtetë zyrtare] (Dan Špicer, Forumi rinor i Partisë Socialdemokrate, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007)

Mësimi mbi të kaluarën është me rëndësi dhe në të vërtetë është themel i ballafaqimit me të kaluarën. (...) Ministria e arsimit para disa kohe ka lancuar një film që titullohet „E vërteta mbi luftën atdhetare “ dhe e ka dërguar në shkollat fillore. Më duhet të pranoj se nuk pajtohem me shumë gjëra që janë në këtë film, që e madhërojnë kroatizmin, dhe minimizojnë viktimat serbe. (...) Para do kohe në Vukovar është hapur, mendoj se quhet Qendra memoriale informative-dokumentuese, ku kam dëgjuar se po ekzistua edhe një si simulator, ku mund të marrësh pistoletat plastike dhe të qëllosh mbi serbët. Mendoj se kjo nuk na çon drejt ballafaqimit me të kaluarën dhe se është vërtetë mësim mjaft jo objektiv mbi të kaluarën. (Emina Bužinkić, Rrjeti rinor i Kroacisë, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007)

Lidhja rajonale e të rinjve krijon hapësirën për ndërtimin e besimit dhe ballafaqimin me të kaluarën

Mendoj se është e rëndësishme që të rinjtë [nga rajoni] të tubohen ne ndonjë vend së bashku dhe, e para, të njihen, për të parë se në themel, janë të njëjtë, me probleme dhe interesime të njëjta, dhe se mbi një themel të këtillë mund të ndërtohet debati ku mund të futet edhe ballafaqimi me të kaluarën. Mund të organizohen më shumë kampe rajonale [për të rinj] në të cilët një pjesë e fokusit do të ishte çështja e Ballafaqimit me të kaluarën ose edukimi paqësorë. (Anamarija Sočo, Qendra vullnetare Zagreb dhe Këshilli rinor i qytetit të Zagrebit, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007).

Në kemi organizuar edukimin qytetar dhe kishim dy grupe, dhe aty ku kanë qenë serbët dhe kroatët, thjesht kishim frikë se si do të pranojnë njëri tjetrin, ndërkaq që nga ata rrjedh iniciativa, donin që të ishin me një grup, dhe kjo na entuziazmojë dhe kemi kuptuar përmes këtyre projekteve që, në të vërtetë, nuk duhet t'i shtyjme që të kuptojnë se nuk kanë shumë dallime mes veti, por ata vetë e kuptonin këtë disi, se mund të janë bashkë. Dhe kishim edhe një projekt tjetër, Vula pa kufij quhej, ku shoqëroheshin të rinjtë nga Baçi dhe Vukovari. (Helena Bučko, Grupi për paqe Dunav [Danub], Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007).

Është e nevojshme konferenca rajonale kushtuar projekteve dhe aktiviteteve të të rinjve në ballafaqimin me të kaluarën, që do të mundësonte strategjitë e përbashkëta.

Një konferencë e tipit revyal, ku do të fitonin hapësirë të rinjtë dhe organizatat rinore që të prezantojnë se çka kanë arritur deri më sot, çfarë filma kanë realizuar, cilat materiale, libra, disa lloje i kam parë në Beograd, si doracakët mbi tolerancën, pra krejt çka është arritur në metodat dhe mjetet e ballafaqimit me të kaluarën, në mënyrë që të kemi njëfarë pasqyre, dhe të njihemi dhe pastaj ndoshta edhe të gjejmë mundësinë për ndonjë strategji të përbashkët në bazë të të gjitha këtyre të arriturave. (Srđan Antić, Qendra Nansen dialog, Kroaci, Konsultat kombëtare me të rinjtë, Zagreb, Kroaci, më 20 maj 2007).

